

Rein Erik Bore
Nordsjøvegen 123
4352 KLEPPE

Deres ref

Vår ref
19/2323-

Dato
31. januar 2022

Uttak av vann fra Figgjo - klagesak

Haver Advokatfirma AS (Haver) har på vegne av Rein Erik Bore påklaget Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) avslag av 06.09.2019 på søknad om uttak av vann fra elva Figgjo i Klepp kommune.

NVE har vurdert klagen av 22.10.2019 uten å finne grunnlag for å omgjøre eget vedtak, og har sendt saken til departementet i brev av 20.12.2019.

1. Bakgrunn

Rein Erik Bore har søkt om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å etablere et vannuttak fra Figgjo. Uttaket skal benyttes til å vanne nærliggende jordbruksarealer. Det skal etableres et pumpehus med avledningsrør til en kum. I tilknytning til kummen vil det etableres en pumpe med en kapasitet på 66 m³/t (18 l/s).

Bore Vatningslag fikk i 1978 konsesjon etter vassdragsloven av 1940 til uttak av vann til jordvatning fra Figgjo. Maksimalt vannuttak var i denne forbindelse beregnet til 300 m³/t (84 l/s), og det ble i tillatelsen satt som vilkår at vannuttaket skulle stanses når vannføring i elva var lik eller mindre enn 1,1 m³/s. Rein Erik Bore har tidligere vært medlem av Bore Vatningslag, men har meldt seg ut av dette.

Figgjo ble vernet i Verneplan I i 1973 (St.prp. nr. 4 (1972-73)), og ble etablert som nasjonalt laksevassdrag i 2002 (St.prp. nr. 79 (2001-2002)).

Fylkesmannen (nå Statsforvalteren) i Rogaland mener hensynet til verneverdiene i vassdraget må tillegges vekt, og anbefaler at søknaden avslås. Rogaland fylkeskommune viser til at Figgjo er et prioritert vassdrag i regional plan for vassdrag, og at det ikke må gis

tillatelser som undergraver effekten av planlagte tiltak for å nå miljømålene i vassdraget. Den samlede belastningen av tiltak må vurderes, samt forholdet til § 12 i vannforskriften.

NVE oppsummerer sitt vedtak som følger:

"For å unngå at den samlede belastningen av flere vannuttak i Figgjoelva skal bli for stor, mener vi at det ikke skal opprettes nye vannuttak der det allerede er etablert felles uttak. Vi legger stor vekt på konsekvensene flere vannuttak vil kunne ha for vannføringen i et verna vassdrag og nasjonalt laksevassdrag."

2. Klagen

Haver har på vegne av Rein Erik Bore klaget på NVEs avslag. Departementet oppsummerer klagen som følger:

- Det omsøkte vannuttaket ligger nært opp til byggetrinn 2, som var omsøkt da departementet ga tillatelse til felles vannuttak i 1978.
- Rein Erik Bore har et reelt behov for vanning for å kunne drive arealene forsvarlig.
- Endringer i drifta ville ha medført store kostnader for Rein Erik Bore pga. nødvendig ombygging av anlegget tilhørende Bore Vatningslag.
- NVE har ikke vurdert de landbruksfaglige begrunnelsene for omsøkte vannuttak. Fordelssiden av tiltaket tilsier at det bør gis tillatelse.
- Konsekvensene for vannmiljøet vil være akseptable. Det vises til at en rapport angående "Kartlegging og vurdering av fysiske inngrep i Figgjovassdraget og Storånavassdraget" opplyser at forekomsten av elvemusling er sporadisk i området hvor vannuttaket skal finne sted.
- Vannuttaket som kommer i tillegg til Bore Vatningslags uttak vil være lite.
- Vannuttaket vil ikke ha konsekvenser for allmenn ferdsel.

Haver har senere henvendt seg til departementet ved to anledninger. I brev oversendt 23.01.2020 vises det til at Olje- og energiministeren i svar til spørsmål fra Stortinget (Dokument nr. 15:642 (2019-2020)) er positiv til investeringer i vanningsanlegg for å redusere risikoen for tap av avlinger. Det framgår også av svaret at det kan være behov for tillatelse etter vannressursloven dersom vannuttaket vil gi liten restvannføring eller kan være til skade eller ulempe for allmenne interesser.

Haver viser videre til at vannuttaket i anlegget til Bore Vatningslag vil bli redusert som følge av at Rein Erik Bore har meldt seg ut, og at det samlede vannuttaket dermed ikke vil øke. Subsidiært mener klager at departementet kan endre konsesjonen til Bore Vatningslag slik at det samlede vannuttaket ikke øker. Det påpekes også at de arealene til Rein Erik Bore som skal vannes drenerer tilbake til Figgjo, noe som ikke er tilfelle for arealene som tilhører de gjenværende medlemmene av Bore Vatningslag.

I Havers brev til departementet oversendt 30.01.2020, vises det til to fagrapporter: Ecofact rapport 587; *Kartlegging og vurdering av fysiske inngrep i Figgjovassdraget og Storånavassdraget* og Ecofact rapport: 687: *Helhetlig tiltaksplan for Figgjovassdraget*,

Rogaland. Haver påpeker at ingen av rapportene peker på begrensning av vannuttak som forebyggende eller prioriterte tiltak for å bedre vannkvaliteten i Figgjo, eller er beskrevet som et miljøforbedrende tiltak.

3. Departementets merknader

Tillatelse til vannuttak fra Figgjo kan gis om "*fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser*", jf. vannressursloven § 25 første ledd.

Departementet vil drøfte de merknadene i klagen som er nødvendig for å begrunne avgjørelsen. Departementet kan også ta hensyn til forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Fordelen av tiltaket vil ifølge søknaden og NVEs vedtak være uttak av vann som vil bidra til vanntilførsel til et jordbruksareal på om lag 500 dekar. Klager har i e-post til departementet 07.01.2021 presisert at det aktuelle arealet har en størrelse på 376 dekar.

Vassdragets vernestatus

Figgjo ble vernet i Verneplan I for vassdrag i 1973 (St.prp. nr. 4 (1972-73)) og ble nasjonalt laksevassdrag i 2002 (St. prp. nr. 79 (2001-2002)).

Vannressursloven § 35 legger rammene for hva som kan tillates av vassdragstiltak i vernede vassdrag. Etter § 35 nr. 5 kan nye anlegg bare tillates dersom hensynet til verneverdiene ikke taler imot, og etter § 35 nr. 8 skal vassdragsmyndighetene legge vesentlig vekt på hensynet til verneverdiene. Dersom det blir gitt konsesjon, skal det i begrunnelsen gjøres rede for hvordan verneverdiene antas å bli berørt og hvorfor dette ikke har vært avgjørende for vedtaket.

Det framgår av vannressursloven § 35 a) at de særskilte hensyn som følger av Stortingets vedtak om nasjonale laksevassdrag, skal legges til grunn. Laksen skal sikres en særlig beskyttelse mot skadelige inngrep.

Beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag framgår både av St. prp. nr. 79 (2001-2002) og St.prp. nr. 32 (2006-2007). Det er gitt konkrete retningslinjer for uttak av vann til jordvanning. Tiltak ikke kan gjennomføres når det fører til redusert alminnelig lavvannføring eller redusert vanndekket areal på lakseførende strekning, men kan gjennomføres når det kun fører til mindre endringer av vannføring.

Forholdet til lavvannføringen i Figgjo

Da det i 1978 ble gitt tillatelse til felles vannuttak til Bore Vatningslag, var lavvannføringen i Figgjo et sentralt tema, begrunnet både i hensynet til lakseinteressene og vannkvalitet. Etter en konkret vurdering, og i samråd med både miljø- og landbruksmyndighetene, ble det derfor satt som begrensning i tillatelsen at vannuttaket skal stanses når vannføringen er mindre eller lik 1,1 m³/s.

Klager gir uttrykk for at det omsøkte vannuttaket er lite, og ikke vil føre til uakseptable miljøkonsekvenser. Samtidig pekes det på at siden Bore ikke lenger er medlem av Bore Vatningslag, er lagets uttak av vann redusert. Klager mener at departementet eventuelt kan endre konsesjonen til Bore Vatningslag slik at det samlede vannuttaket ikke øker.

Det går fram av søknaden at alminnelig lavvannføring i Figgjo er 500 l/s. Dette er på nivå med hva som framkommer av NVE lavvannsapplikasjon Nevina. Ved behandlingen av søknaden om felles vannuttak i 1978, ble det gjort en vurdering av hvordan vannuttaket ville påvirke Figgjo ved lave vannføringer. Begrunnet i hensynet til vannkvalitet og laks, ble det vedtatt at vannuttaket stanses på et nivå som er om lag det dobbelte av alminnelig lavvannføring.

Klager påpeker at planene for uttak av vann ligger nært opp til byggetrinn 2, som ifølge klagen ikke tidligere er realisert. Departementet vil til dette bemerke at tillatelsen til vannuttak til Bore Vatningslag gjaldt både byggetrinn 1 og byggetrinn 2. Det var ikke forutsatt økt vannuttak ved realisering av byggetrinn 2.

Departementet legger til grunn at Bore Vatningslags maksimale vannuttak er 300 m³/t, som tilsvarer 84 l/s. Ved etablering av et vannuttak på 18 l/s i samsvar med søknaden fra Bore, vil det samlede maksimale vannuttaket bli 102 l/s.

Departementet er ikke enig med klager i at det samlede vannuttaket vil være begrenset til 84 l/s. Departementet legger til grunn at kapasiteten i Bore Vatningslags anlegg kan og vil bli fullt utnyttet når det er behov for vanning. Bores vannuttak vil dermed komme i tillegg. Bore Vatningslag har ingen innvendinger mot at Rein Erik Bore evt. meddeles en selvstendig konsesjon, forutsatt at dette ikke innebærer endring av vilkårene for tillatelsen fra 1978.

Klager mener subsidiært at konsesjonen fra 1978 kan endres slik at det samlede vannuttaket ikke øker. Departementet vil til dette bemerke at konsesjonen til Bore Vatningslag er gitt som kgl. res., og eventuelle endringer i vilkår vil dermed måtte behandles i en ny kgl. res. En eventuell omgjøring av vilkårene må omsøkes separat og kan ikke behandles som del av den foreliggende klagesak.

Departementet vil peke på at Rein Eirik Bore og Bore Vatningslag står fritt til inngå en privat avtale om tilgang på vannet som tas ut i medhold av eksisterende konsesjon. Eventuelt kan Rein Eirik Bore melde seg inn igjen i vatningslaget.

Andre forhold

Klager har oversendt to fagrapporter fra Ecofact som omhandler Figgjo, og det vises til at rapportene ikke vektlegger vannuttak som et negativt tiltak av betydning for vannkvalitet eller naturverdier. Departementet kan imidlertid ikke se at vannuttak inngikk som tema i rapportene. Rapport 587 gjør rede for en kartlegging av fysiske inngrep i og langs

vassdraget, og vannuttak var ikke omfattet av kartleggingen. Rapport 687 er en helhetlig tiltaksplan for vassdraget. Rapporten omtaler habitatforbedrende og utslippsreducerende tiltak, og kan etter departementets syn ikke tas til inntekt for at vannuttak ikke har konsekvenser for vannkvalitet og naturmangfold.

Klager har opplyst at størrelsen på det arealet som det omsøkte vannuttaket skal dekke er 376 dekar, ikke 500 dekar som tidligere oppgitt, og at vannuttaket vil reduseres tilsvarende. En proporsjonal reduksjon i vannuttaket vil tilsi et uttak på 13,5 l/s.

Departementets samlede vurdering og konklusjon

Det er søkt om etablering av et vannuttak i Figgjo på 66 m³/t, som tilsvarer 18 l/s. Bore Vatningslag har konsesjon til uttak av vann tilsvarende 84 l/s.

I kgl. res. til Bore Vatningslag for felles vannuttak i Figgjo, ble det lagt stor vekt på at elva kan ha svært lav vannføring i tørre perioder, og at hensynet til laks og vannkvaliteten i elva tilsier at det legges begrensninger på vannuttaket i slike perioder. Selv om Bores omsøkte vannuttak er lite, vil det etter departementets syn likevel kunne være av betydning for vannkvalitet, laks og elvemusling, da det er særlig i tørre perioder vanning er aktuelt.

NVE har lagt vekt på at flere vannuttak i Figgjo kan føre til at den samlede belastningen av vannuttak blir for stor, og at det derfor ikke er urimelig at felles vannuttak utnyttes så langt det er mulig. Departementet slutter seg til denne vurderingen og viser til forarbeidene til vannressursloven, der det framgår at *"en søknad om et individuelt tiltak kan etter omstendighetene også bli avslått med den begrunnelse at tiltaket bør dekkes gjennom et fellestiltak"*, jf. Ot prp nr 39 (1998-99) s. 347.

Det ble gjort en avveining av det opprinnelige vannuttakets fordeler og ulemper da Bore Vatningslag fikk konsesjon i 1978. Det ble stilt vilkår som begrenser vannuttaket ved lav vannføring i Figgjo. Et nytt vannuttak vil øke det samlede uttaket og føre til ytterligere belastning på naturmangfold og vannkvalitet ved lav vannføring i Figgjo.

Figgjo inngår i Verneplan for vassdrag og er et nasjonalt laksevassdrag. Vannressursloven og beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag tilsier at hensynet til vassdragets verneverdier og hensynet til laks skal tillegges stor vekt. Etter departementets syn tilsier dette at det må utvises varsomhet med å øke belastningen på laks og øvrig naturmangfold i vassdraget. Selv om det omsøkte vannuttaket er lite, vil den samlede belastningen kunne øke, da det samlede vannuttaket vil øke.

Departementet mener på bakgrunn av dette at fordelene ved tiltaket er mindre enn ulempene. Departementets vurdering gjelder både om vannuttakets størrelse er på 18 l/s eller 13,5 l/s.

4. Departementets vedtak

Klagen fra Haver Advokatfirma AS på vegne av Rein Erik Bore tas ikke til følge. NVEs avslag av 06.09.2019 på søknaden om vannuttak fra Figgjo opprettholdes.

Dette vedtaket kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd, første punktum.

Med hilsen

Lars Christian Sæther (e.f.)
avdelingsdirektør

Steinar Pettersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Anders Bore
Haver Advokatfirma AS
Klepp kommune
Norges vassdrags- og energidirektorat
Rogaland fylkeskommune
Statsforvalteren i Rogaland